

Gustavo Dudamel og venezuelanske Simon Bolivar Youth Orchestra stråler på en CD der verdensdelens egen musikk står i sentrum. FOTO: SCANPIX/AFP

Svimeslående rytmisk

Simon Bolivar Youth Orchestra er et av vår tids største mirakler når det gjelder klassisk musikkformidling.

Det finnes konsertopplevelser som har brent seg så kraftig inn i hjernebarken, at de vil sitte der helt til siste sekund. For mitt vedkommende kommer jeg aldri til å glemme Carlo Maria Giulinis eneste besøk i Norge. I Bergen 1966. Hvilken Pastorale-symfoni han serverte der. Likeledes de to gangene jeg hørte Teresa Berganza i Oslo, da hun sang Berlioz' vidunderlige sangsyklus «Nuits d'été» i konserthuset var det bare å få åpnet og rensset tårekanalene. En «Don Pasquale» i London tror jeg er den beste operaforestilling jeg har sett. Med Cotrubas, Benelli, Geraint Evans og uforlignelige Bruscantini på scenen og den altfor undervurderte John Pritchard på dirigentkrakken. Hvorfor har den aldri dukket opp i «piratutgave»?

Men, fredag for to uker siden var det duket for en konsert av de helt sjeldne i Oslo Konserthus. Da var vår tids største mirakel når det gjelder klassisk musikkformidling i hovedstaden. Simon Bolivar Youth Orchestra og Venezuela. Jeg har skrevet om fenomenet ved et par tidligere anledninger, men den seansen ble så sterk at jeg tror jeg aldri skal oppleve noe lignende. Med mindre de kommer tilbake, da. Salen var stapp full og den kokte over av forventning. De unge musikerne på podiet, det var visst et sted mellom 150 og 200, tro til med et spill så skarpt foku-

sert, så rytmisk medrivende, så fylt av spilleglede at vi til slutt nærmest vaklet ut av huset i svime. Jeg var så opphisset at jeg hadde store problemer med å sove den natta. Det nye dirigentfenomenet Gustavo Dudamel hadde alt i sin hule hånd. En kontroll av de sjeldne. Og det dreide seg ikke bare om publikumsfrieri, selv om de avsluttet første avdeling med Alberto Ginasteras suite fra balletten «Estancia». Det er der vi finner et av orkestrets mest obligatoriske ekstranumre, nemlig finale-satsen «Malambo». Etter pause fikk vi en usentimental utgave av Tsjajkovskijs fjerde symfoni. Det ble ingen nedtur. Snarere det motsatte.

Ukens utvalgte er en CD der hele innholdet er viet musikk fra orkestrets egen verdensdel. To mexicanere, en argentiner og fire fra Venezuela har levert bidragene, pluss Bernsteins «Mambo», fra «West Side Story», i komponistens eget forrykende arrangement for stort orkester. Og resultatet er langt mer variert enn man i utgangspunktet skulle tro. Det starter med svingende rytmer og lett mystiske klanger i «Sensemaya» av Silvestre Revuelta, for så å gå over i musikk med et visst europeisk preg. Dvorskake hornklanger innleder Inocente Carrenos «Margaritena», en slags symfonisk rapsodi som av og til blikker over i en nesten filmmusikkaktig klangverden, før den når et klimaks som får meg til å tenke på Janaceks «Sinfonietta». Eteriske strykeklanger dominerer Antonio Esteves stemningsfulle «Melodia en el Llano», «Middag på sletten», på norsk, mens Arturo Marquez' Danzon nr. 2 grenser til underholdningsmusikk à la Mantovani, men framført med en «laid-back» sjarm. Aldemaro Romeros «Fuga con Pajarillo» er et verk Dudamel satte på sitt program i Gustav Mahler-konkurransen i Bamberg i 2004, og det påstås at det ikke minst var på grunn av hans behandling av det innviklede partituret, at han gikk helt til topps. Naturligvis finner vi også Ginasteras «Estancia»-suite på denne utgivelsen, og det er selvfølgelig det flotteste og mest fargerike verket. Du går aldri trett av det.

Orkester og dirigent er i toppform og applausen til slutt, for det er et «Live»-opptak, er like tumultiøs som den var i Oslo Konserthus den kvelden de spilte der. Og her som der får vi Bernstein til slutt. Ikke all musikken de framfører kan måle seg med Beethoven eller Mahler, men vi får et sjarmerende innsyn i noe av det som er komponert på det mellom- og søramerikanske kontinent i det tjuende århundret.

KJELL HILLVEG

KLASSISK

J. S. Bach

«Clavierübung III»

Kåre Nordstoga (orgel)

Lawo

2010

Komplekse tolkingar

Få verk kling så massive og altomfattande som Bach sine orgelstykker. Dei inneheld heile den store variasjonen av former og stemningar – og «Clavierübung III» frå 1739 er ikkje noko unntak.

Frå den monumentale opninga, «Preludium i ess-dur» og vidare til det etterfølgjande, heilt i andre enden kontemplative «Kyrie», er spennvidda alt belyst. Og stadig er verket berre ein del av utviklinga i Bach sitt kompositoriske virke, noko professor Ove Sundberg skildrar godt i det vedlagte tekstheftet.

Samlinga «Clavierübung III» – som i dette tilfellet heller bør omsetjast som tolkingar enn øvingar – er skrive ved innleiinga til det siste tiåret av komponisten sitt liv. Ein periode av oppsummering og overordna refleksjon, eller som Sundberg skriv det; Bach «går inn i seg selv og arbeider seg ned i både årndshistorien og sin egen livshistorie».

Domorganist og professor Kåre Nordstoga står bak innspelinga som er gjort på Schnitgerorgelet i Zwolle i Nederland. Organisten syner veg frå det omfattande preludiet til den avsluttande fuga som rammar inn duettar og heile 21 koralforspel til ei rekkje protestantiske salmar. Korallane tek i stort utgangspunkt i kyrkjelege handlingar – og med forspla lukkast Bach i å utforska melodien og fanga opp det tekstlege innhaldet som skal komma; han byggjer ut og understrekar, med rik symbolikk og solide konstruksjonar.

Nordstoga gjev oss stykke for stykke med ein med innsikt i variasjonen og stemninga, og han byr på fraser som opplevast grundig gjennomtenkt. Bach sitt særegne varemerke, den klanglege rikdomen og logikken blanda med det uventa, kjem utan tvil til sin rett. Nordstoga si tolking er solid, organisk og velforma; heilt enkelt grunnleggjande musikalsk – og plata står att mellom årets verkeleg sterke klassiske utgjevingar.

IDA HABBESTAD

